

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS BESLUT

Mål nr
4234-20

meddelat i Stockholm den 3 maj 2021

KLAGANDE
Migrationsverket
Box 1430
171 27 Solna

MOTPART
Suaad Qadir

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Kammarrätten i Jönköpings dom den 3 juli 2020 i mål nr 1421-20

SAKEN
Bistånd åt asylsökande

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avskriver målet.

Dok.Id 243071

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–12:00
13:00–16:00

BESLUT

Mål nr
4234-20

BAKGRUND

1. Den som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som annan skyddsbehövande har rätt till bistånd bl.a. i form av dagersättning. Dagersättningen får under vissa omständigheter sättas ned, t.ex. om utlänningsen utan giltigt skäl vägrar att medverka till en åtgärd som är nödvändig för att ett beslut om avvisning eller utvisning ska kunna verkställas.
2. Migrationsverket avslog Suaad Qadirs ansökan om uppehållstillstånd och beslutet vann laga kraft den 26 november 2019. Hon fick en tidsfrist om fyra veckor för att frivilligt lämna landet.
3. Vid samtal den 9 december 2019 om återvändande uppgav Suaad Qadir att hon aldrig kommer att återvända till sitt hemland utan kommer att vägra att följa utvisningsbeslutet. Migrationsverket upplyste henne om att en av konsekvenserna om hon inte följer beslutet att hon ska lämna Sverige är nedsättning av dagersättning. Migrationsverket beslutade samma dag att sätta ned Suaad Qadirs dagersättning eftersom hon utan giltigt skäl vägrade att medverka till en åtgärd som var nödvändig för att genomföra utvisningen.
4. Suaad Qadir överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Linköping som biföll överklagandet och upphävde Migrationsverkets beslut. Förvaltningsrätten konstaterade att även om det framgår att Suaad Qadir inte avser att återvända till hemlandet frivilligt, framgår det inte av utredningen i målet att hon blivit uppmanad att medverka till någon åtgärd som är nödvändig för verkställighet av utvisningsbeslutet eller att hennes agerande måste tolkas som en vägran att medverka till en sådan åtgärd.
5. Migrationsverket överklagade till Kammarrätten i Jönköping som avslog överklagandet.

BESLUT

Mål nr
4234-20

YRKANDEN M.M.

6. Migrationsverket yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska fastställa Migrationsverkets beslut och anför följande. Suaad Qadir har redan nödvändiga resehandlingar. Den återstående konkreta åtgärd som är nödvändig för henne att vidta är att lämna Sverige och återvända till sitt hemland. Hon har klart uttryckt att hon vägrar att återvända till hemlandet. Verkställighet av utvisningsbeslut till Suaad Qadirs hemland förutsätter att utlänningen själv medverkar. Suaad Qadirs agerande måste därför tolkas som en vägran att medverka till en åtgärd som är nödvändig för att beslutet om utvisning ska kunna verkställas. Det har inte framkommit några giltiga skäl för denna vägran. Förutsättningarna för nedsättning av dagersättning är därmed uppfyllda.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

7. Frågan i målet är om den omständigheten att en utlänning uttryckt en vägran att frivilligt lämna landet utgör en sådan vägran att medverka till en åtgärd som är nödvändig för att ett utvisningsbeslut ska kunna verkställas och som medför att dagersättning får sättas ned.

Rättslig reglering m.m.

8. Enligt 17 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., LMA, har en utlänning som omfattas av lagen, och som saknar egna medel, rätt till bistånd för sin dagliga livsföring (dagersättning).

BESLUT

Mål nr
4234-20

9. Enligt 10 § första stycket får dagersättningen, under vissa förutsättningar, sättas ned för en utlänning som fyllt 18 år. Av fjärde stycket framgår att bestämmelserna om nedsättning av dagersättning också tillämpas i de fall en utlänning utan giltigt skäl vägrar att medverka till en åtgärd som är nödvändig för att ett beslut om avvisning eller utvisning ska kunna verkställas.
10. Den som saknar uppehållstillstånd får utvisas med stöd av 8 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716). Enligt 21 § första stycket ska ett beslut om utvisning innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet i enlighet med beslutet (tidsfrist för frivillig avresa).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Förutsättningar för nedsättning av dagersättning

11. Det förväntas att den som fått ett utvisningsbeslut respekterar beslutet och att verkställigheten av det sker genom att utlänningen frivilligt lämnar landet (prop. 1997/98:173 s. 18 och prop. 2004/05:170 s. 230).
12. I de fall utlänningen utan giltigt skäl vägrar att medverka till åtgärder som är nödvändiga för att utvisningen ska kunna verkställas får Migrationsverket enligt 10 § fjärde stycket LMA sätta ned dagersättningen.
13. I förarbetena till bestämmelsen uttalas att det är nödvändigt att någon form av ekonomiska sanktionsmöjligheter finns om utlänningen vägrar att medverka till en åtgärd som är nödvändig för att verkställigheten ska kunna genomföras. Det kan t.ex. gälla den som vägrar att medverka till att söka en passhandling som krävs för återresan. (Prop. 1993/94:150 Bilaga 11 s. 6.)

BESLUT

Mål nr
4234-20

14. Även om exemplet från förarbetena talar för att en sådan åtgärd som åsyftas enligt ordalydelsen i bestämmelsen ska vara av mer förberedande karaktär och föregå en avresa, är den inte begränsad till att avse utlänningens vägran att på anmodan av Migrationsverket vidta vissa specifika förberedelser inför avresan. Om endast själva avresan återstår för att ett utvisningsbeslut ska verkställas måste en utlänning som har gjort klart att han eller hon inte kommer att följa beslutet anses vägra att medverka till en sådan åtgärd som avses i bestämmelsen. Det krävs inte att Migrationsverket i ett sådant fall anger vilka åtgärder utlänningen bör vidta för att ombesörja avresan, t.ex. genom att anvisa resesätt.
15. En förutsättning för nedsättning av dagersättning är att Migrationsverket har informerat om konsekvenserna för det fall utlänningen inte medverkar. Nedsättning får ske även om tidsfristen för frivillig avresa inte har löpt ut.

Bedömningen i detta fall

16. Suaad Qadir har fått ett utvisningsbeslut med tidsfrist för frivillig avresa. Migrationsverket har hållit samtal om återvändande med henne. Hon har erhållit information om vad som förväntas av henne och att det är hennes eget ansvar att lämna Sverige i enlighet med utvisningsbeslutet. Hon har också fått information om att följderna av hennes agerande att vägra att medverka till att självständigt återvända till hemlandet är att dagersättningen kommer att sättas ned.
17. Suaad Qadir har varit tydlig med att hon aldrig kommer att återvända till hemlandet och att hon vägrar att följa utvisningsbeslutet. Hon har därmed klargjort att hon inte kommer att medverka till nödvändiga åtgärder för att utvisningsbeslutet ska kunna verkställas. Hon har inte anfört något giltigt skäl för sin vägran att medverka. Enligt Högsta förvaltningsdomstolen har Migrationsverket därför haft fog för sitt beslut att sätta ned hennes dagersättning.

BESLUT

Mål nr
4234-20

18. Suaad Qadir har lämnat landet och hennes rätt till bistånd enligt LMA har därmed upphört. Migrationsverkets överklagande föranleder därför inte någon vidare åtgärd från Högsta förvaltningsdomstolen.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Erik Nymansson, Thomas Bull, Mahmut Baran och Marie Jönsson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Anna Ekman.